

Христос

2011

воскресе!

УНІВЕРСИТЕТ

Видання Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

КВІТЕНЬ №29

ЗІ СВЯТАМИ!

Дорогі колеги, працівники, студенти!

У ці світлі Пасхальні дні прийміть щирі вітання і побажання радості, щастя, здоров'я, любові. Молю Бога, щоб свята Пасха принесла Вам і Вашим сім'ям звершення найпотаємніших, найбажаніших і щирих помислів, запалила вогонь віри на нові сподівання, досягнення, життєві удачі.

Хай разом з першими наспівами Великодніх дзвонів у неосяжній весняній красі розмаїття писанок залунає дзвінке і життєдайне: "Христос Воскрес!"

Богдан Остафійчук,
ректор Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
член-кореспондент НАН України,
доктор фізико-математичних наук

Тиждень науки в університеті

Звертаючись до учасників пленарного засідання звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів та студентів за 2010 рік, проректор з наукової роботи Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, професор Іван Миронюк щиро привітав усіх із початком тижня науки в університеті!

Він відзначив, що за минулий рік науково-дослідна діяльність мала позитивну динаміку.

2010 року, за його словами,

виконувалося 19 науково-дослідних проектів на загальну суму 1 мільйон 608 тисяч 611 гривень. Видано 57 монографій, 19 підручників і посібників з грифом Міністерства освіти і науки України, 175 навчальних посібників та 1738 статей. 2010 року виходили друком періодичні наукові видання університету, а саме: 9 серій вісників, 5 збірників наукових праць, 6 наукових журналів. Центром інформаційних технологій надано послуг на суму 84 тис. гривень, а також розроблено 12 програмних

продуктів, на які отримано авторські свідоцтва. Закупівля аналогів розроблених програм обійшлася б університету більше ніж у три мільйони гривень. Значно покращилася і оптимізувалася робота видавництва «Плай». Зокрема, 2010 року видано 239 найменувань друкованої продукції загальним тиражем 188 тисяч 270 одиниць.

Щороку в університеті видають «Каталог інноваційних пропозицій».

У нас функціонує 10 спеціалізованих вчених рад для захисту кандидатських та докторських дисертацій за 17 спеціальностями, на засіданнях яких було захищено 47 дисертаційних досліджень.

2010 року здобувачами та аспірантами університету захищено 71 кандидатську та 5 докторських дисертацій.

У фонд наукової бібліотеки закуплено 2 тисячі 733 екземпляри літератури на суму 156 тисяч 334 гривні, здійснено підписку періодичних видань на суму 179 тисяч гривень.

2010 року подано 75 заявок для отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, одержано, як і торік, 73 охоронні документи.

Запатентовані розробки були представлені на міжнародних виставках.

ЗВІТНО-НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

2010 року проведено 19 наукових конференцій і семінарів (6 міжнародних, 11 всеукраїнських і 2 регіональні).

Студенти університету у Всеукраїнських студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт здобули 22 призові місця.

Вже третій рік поспіль на основі індивідуальних звітів та самооцінки складено рейтинг усіх науково-педагогічних працівників університету. Перше місце посідає професор Богдан Мицкан, друге – професор Дмитро Фреїк, третє – професор Павло Федорук. За середнім балом науково-педагогічних працівників підрозділів визначено рейтинг інститутів та факультетів. Найвищий рейтинг у факультету фізичного виховання і спорту, Інституту історії і політології та Інституту туризму.

Найбільш вагомими розробками науковців університету є такі:

1. Запропоновано для впровадження в сільськогосподарських підприємствах біодобриво на основі пристосованих до умов Прикарпаття азотфіксуючих бактерій.

2. Для зменшення загрози засолення гідросфери в зоні впливу промислових об'єктів Калуша розроблена технологія отримання безхлорного калієво-магнієвого добрива з накопичених розсолів хімічних виробництв.

3. Створені енергозберігаючі агротехнології вирощування сої, квасолі, гречки, озимого ріпаку, фенхеля в ґрунтово-кліматичних умовах області.

4. Упроваджена модель організації підприємницької діяльності у сфері народних художніх промислів.

5. Розроблена і апробована у вищих навчальних закладах України адаптивна система дистанційного навчання і контролю знань.

6. Створено препарат для стимулювання проростання насіння шляхом нанесення на його поверхню плівкового покриття, що містить макро- і мікродобрива.

7. Для енергозбереження розроблена технологія одержання гідрофобного базальтового волок-на шляхом хемосорбції на його поверхні мономолекулярного полідиметил-силоксанового покриття.

Професор І. Миронюк зауважив, що під час звітування в міністерстві 11 березня позитивні відгуки про університетську науково-дослідну роботу отримано від директора департаменту наукової діяльності та ліцензування вищих навчальних закладів Михайла Гончаренка, завідувача відділу фундаментальних досліджень вищої школи Віктора Козаченка, завідувача відділу

прикладних досліджень та комерціалізації наукових розробок Євгенії Баляснікової, завідувача відділу фінансування науки у вищих навчальних закладах Інни Сандиги.

31 березня відбулося засідання обласної комісії щодо визначення

претендентів на здобуття щорічних премій голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації та голови Івано-Франківської обласної ради за 2010 рік для науковців області.

У номінації «Відомий науковець року» переможцями визначені наші професори Богдан Мицкан, Дмитро Фреїк, Михайло Романюк.

У номінації «Молодий вчений року» переможцями визначені молоді науковці Сергій Курилюк, Андрій Королько, Світлана Романко.

Сьогоднішня конференція, за словами Івана Федоровича,

відбувається на виконання наказу ректора університету № 88 від 4 березня 2011 року.

На пленарному засіданні до уваги учасникам пропонується чотири доповіді науковців нашого університету, докторів наук, які захистили докторські дисертації 2010 року, а саме:

доктора історичних наук,

професора Володимира Великого «Східна Галичина у воєнно-революційну добу 1914-1919 років: історіографія»;

доктора історичних наук, професора Володимира Клапчука «Господарство Гуцульщини другої половини XIX – першої третини XX століть»;

доктора технічних наук, професора Ігоря Когута «Елементи мікросистем на основі тривимірних кремній-на-ізоляторі структур»;

доктора технічних наук, професора Павла Федорука «Автоматизовані системи передачі знань нового покоління».

У роботі пленарного засідання звітної наукової конференції взяли участь: ректор, член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор Богдан Остафійчук та доктор юридичних наук, член-кореспондент Академії правових наук, професор Василь Костицький.

Підсумком конференції стала робота 17 секцій і 100 підсекцій.

Згідно з програмою відбулося 904 виступи наукових і науково-педагогічних працівників, 10 виступів докторантів, 237 виступів аспірантів, 17 виступів здобувачів наукового ступеня, 1258 виступів студентів, 54 виступи учнів – членів Малої академії наук України.

У всіх інститутах і на факультетах проходили пленарні засідання, на

яких виступило 45 доповідачів.

Відбулося нагородження студентів нашого університету та викладачів відзнаками Міністерства за результатами Всеукраїнських студентських олімпіад і конкурсів студентських наукових робіт.

Олег Білоус,
начальник науково-дослідної частини, доцент

НАШІ ГОСТІ

Зустріч з Головою представництва Єврокомісії в Україні

4 квітня посол, Голова представництва Єврокомісії в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра зустрівся зі студентами Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Під час зустрічі він наголосив, що студентство є майбутнім кожної країни і воно допоможе Україні стати членом Європейського союзу.

За 20 років своєї суверенності та незалежності Україна, на жаль, доклала мало зусиль до вступу в ЄС, зокрема в політичній та економічній сферах, у законодавстві та правах людини. «Потрібно, нарешті, стати на шлях демократизації та навчитися наслідувати інші держави, що шляхом реформ досягли певного успіху», — зауважив посол.

Він зазначив, що Україні потрібно ще багато працювати над питаннями підвищення рівня життя, прав, обов'язків та свобод

громадян, гарантій забезпечення їм гідного проживання.

«Ваша держава має колосальний потенціал та масу можливостей,— запевнив посол. — Але іноземні інвестори не зможуть вкласти гроші в певні сфери бізнесу в країні, де неможливо бути впевненим у наступних кроках влади у сфері законодавства».

Студенти жваво брали участь у дискусії англійською мовою. Задавали питання щодо подолання корупції в

країні, інвестування та проблем політики.

Під час свого візиту посол ознайомився з туристичним та рекреаційним потенціалом області. Мав можливість відвідати музеї та пам'ятки культури Прикарпаття. На нього справили незабутнє враження краса цього краю та декоративно-прикладне мистецтво народних умільців. «Загалом перебування у вашому краї запам'ятається мені надовго», — додав Жозе Мануел Пінту Тейшейра.

Роксолана Пірус,
прес-секретар ректора

До студентів завітав відомий літератор

У стінах нашого університету часто проходять зустрічі з письменниками, поетами та іншими творцями літератури, які відбуваються здебільшого з ініціативи викладачів та студентів української філології. Зовсім нещодавно студенти факультету іноземних мов порушили цю традицію, організувавши зустріч з відомим письменником, перекладачем, літературо- та культурознавцем — Тимофієм Гаврилівим.

Ініціатором та ведучою цього дійства була доцент кафедри німецької мови Марія Ткачівська, яка цікаво та змістовно окреслила життєвий і творчий шлях непересічної людини в історії нашої держави. Вона зазначила, що Тимофій Гаврилів є автором близько трьохсот книг, перша з яких — добірка віршів «Арабески пам'яті» в часописі «Перевал» (1/1994), пізніше виходять збірки поезій «Закони географії» (1997), «Конспект екскурсії» (2006), «Година самотніх» (1998) та ін.

Сам поет наголосив, що поезія пов'язана з віком. Останні його вірші є спробою переходу до прози. Відомими творами художньої прози є «Щоденник Одісея» (2003), а також романи «Де твій дім, Одісею?», «Чарівний світ. Тепер» (частина перша — 2010), «Чарівний світ. Тоді» (частина друга — 2010) Тут, як зазначає сам автор, є спільною концепція часу, в якому ми живемо. Відомі есеїстичні твори — «Знаки часу. Спроби прочитання» (2001), «Моя Україна» (2008) та ін.

Знаний Тимофій Гаврилів також як драматург, есеїст і, як уже згадано, перекладач. Завдяки йому ми маємо можливість читати рідною мовою чимало художніх і наукових текстів, перекладених з німецької мови.

Під час зустрічі автор зачитував вірші, намагався ближче познайомити студентів зі своєю творчістю, відповідав на запитання аудиторії.

Наприкінці студенти та викладачі висловили щире подяку Тимофію Гавриліву за довгоочікуваний візит.

Леся Палагіцька

СИНІ
ОТЧОГО КРАЮ

СТУДЕНТСЬКА ТОЛОКА

18 квітня 1985 року в селищі Ланчин Надвірнянського району Івано-Франківської області народився майбутній поет Юрій Андрійович Шкрумеляк.

Протягом 1907-1914 рр. навчався в Коломийській гімназії. Ще гімназистом вступив у лави Січових стрільців, а 22 січня 1919 р. був присутній на Софіївському майдані в Києві на святі Соборності України.

Коло його літературних сподвижників нараховує не один десяток українських письменників і поетів, серед яких найбільш впливові Іван та Антон Крушельницькі, Дмитро Донцов, Василь Бобинський, Філарет Колеса, Роман Купчинський. Як поет-символіст у цей час входить до літературно-мистецького об'єднання "Митуса". В роки окупації України навчається в Чехословаччині на історико-філософському факультеті Українського вільного університету. Серед його навчителів були С. Смаль-Стоцький, С. Черкасенко, О. Олесь.

Ще до війни 1920-30 рр. працював співредактором видавництва «Світ дитини», редагував протягом восьми років дитячий журнал «Дзвіночок».

Прихід радянської армії змусив його разом із частиною патріотично налаштованої української інтелігенції евакуюватися на Захід, але раптовий наступ «визволителів» спонукав усіх біженців повернутися додому.

1945 року Ю. Шкрумеляка арештовують і засуджують на 10 років. Предтечею цієї події послужив памфлет Ярослава Галана «Сорокятий Івась», з якого п. Юрій випливає як посібник і співучасник окупаційної влади.

Після звільнення (1955) проживає в Коломиї, відтак у Львові, де видає твори «Сопілка співає», «Кузня в Нагуєвичах», «Дні погожі», «Співай, Верховино» та інші.

Помер Юрій Андрійович передчасно 20.11.1963 року. Похований у Львові на Личаківському цвинтарі.

Схилимо голови в пошані до нашого славного земляка, чия творчість із роками не втрачає своєї актуальності.

Любомир Кліщ

„Коля + Оля”, „Фк – 22 – The Best”, „Роб = П / Зоб” – це саме ті фрази, які переслідують нас на партах економічного факультету. Виправлю: переслідували!

А все завдяки організованому прибиранню. Просто заходиш 1 вересня в акуратну аудиторію, сідаєш за чисту парту, а вона ніби шепоче сумним, але провокуючим голосом: „Напиши щось на мені”. А ще той Коля, котрий любить Олю і думає не про те, що викладач просить запам'ятати хоча б єдину формулу рентабельності оборотніх коштів, а про те, що вона зайде після

Шмат (ЕК-11), Олександр Пасічник (МК-11), Ольга Маринчук (МО-11), Юлія Перестюк (МЗЕД-11), Іванна Корольчук (ФК-21), Юлія Галів (ФК-22), Андрій Хромей (ОА-22), Оксана Немеш (ОА-23), Галина Березовська (ЕК-21), Анастасія Бабак (МО-21), Марта Оришко (МЗЕД-21), Уляна Мазурик (Ф-31), Марія Линдюк (Ф-32), Христина Ракшава (Ф-33), Руслана Грабчук (ОА-31), Оксана Зорій (ОА-32), Оксана Корпан (ОА-33), Мар'яна Стельмах (МО-31), Віталій Лужний (МЗЕД-31) зібрали свої групи та зробили свято не лише для парт, а і для вікон, і для

пари і зверне на нього увагу, вишкрябує на парті зізнання в коханні.

Важко викладачеві спіймати такого баламута і заставити витерти щойно написане.

Профбюро на чолі з Тарасом Собківим і за пильного нагляду представників деканату та комендантського складу організували прибирання корпусів економічного факультету.

Довго молоді люди обговорювали зарплатню прибиральниць та їхнє призначення взагалі. Інші ще перед першою парою тягнули сірнички, молячись на довгий. Хоч випробували свою долю і говорили аж до кінця четвертої пари, та від закріпленої за кожною групою аудиторії не втік ніхто. Бо як каже один із наших керівників: „Що написано на папері, то не вирубаєш і сокирою”.

З радістю в очах та усмішками на обличчях майбутні банкіри, менеджери та бухгалтери тримали „Галу” й ганчірки в руках. Найбільшу кількість усмішок можна було побачити серед наймолодших і найенергійніших – першокурсників. Тетяна Дудла (ФК-13), Андрій Марик (ФК-12), Анна Бурбан (ОА-12), Ольга Івануляк (ОА-13), Олена

підлоги, і для дошки.

Сміливіші взялися за прибирання двору. Тут потрібен був досвід попереднього року. Отже, на холодний, похмурий, майже дощовий день вийшов другий курс. Хлопці насміялися досхочу, бо не кожен день тримають березовий віник у руках. А тут така нагода випала! Та скарг на їхнє прибирання не було. Все зробили до ладу.

За величиною сміху, розміром мильних бульбашок та кількістю вимитих із кутів павуків спостерігав голова профбюро факультету Тарас, проте завершальний етап прибирання перевірів сам заступник декана Юрій Колчак. Він оцінив роботу студентів за вже добре відомою 5-ти бальною системою на „5”!

Добровольці розхвалени, що завтра придуть на пари в акуратну аудиторію з чистими партами, майже як на 1 вересня. А ті, хто ліпитиме жуйки під студентські лави (чи той Коля, котрий знову захоче признатися в коханні у вже добре відомий спосіб), точно отримають стусана від одного з тих, хто віддав свій час для суспільної справи.

Ольга Собків

НЕЗЛАМНИЙ ЛІДЕР РУХУ ОПОРУ

**До 75 років від дня народження
Валентина Мороза (15.04.1936)
— історика, політичного
в'язня, учасника українського
правозахисного руху.**

Селянський син з Волині 1958 року закінчив історичний факультет Львівського університету. Спочатку вчителював у сільській школі, а потім викладав у Луцькому педінституті, де з викладачем української літератури Дмитром Іващенко займався поширенням «самвидаву».

З вересня 1964 р. В. Мороз — викладач новітньої історії в Івано-Франківському педінституті, а його дружина (гречанка Рая) викладач німецької мови. Жили вони з чотирирічним сином у гуртожитку на вулиці Дадугіна, 141 (тепер вулиця Коновальця).

У цей час на кафедрі історії СРСР працювали молоді викладачі Петро Арсенич, Ярослав Мельничук, Василь Мельник, за підтримки яких Валентин Мороз робив перші спроби протистояти штампам соціалістичної догматики, вступати в дискусії з викладачами старшого покоління В. Духнічем, Ю. Патлажаном й І. Васютою (з 1963 р. очолював кафедру історії СРСР і УРСР). Останні (як пристосуванці комуністичного режиму) потурали політиці русифікації і всіляко перешкоджали молодим ставати на захист української культури, мови, порушувати нагальні мовні, національні й суспільно-політичні проблеми.

Хоча В. Мороз на кафедрі був наймолодшим, він скоро став лідером. Я поділяв його погляди. Ми робили все можливе, щоб протистояти політиці русифікації. Ставши близькими друзями, збиралися в мене на квартирі в колі однодумців, а саме: І. Костинюка, І. Козовика, М. Фіголя, А. Загоруйка. Декілька разів В. Мороз із дружиною і сином побували в гостях у моєму рідному селі Нижньому Березові, зокрема, на весіллі, яке справляли за старовинними звичаями. «Нас це вражало до глибини душі», — писала згодом Рая Мороз.

У мене вдома він познайомився зі студентом фізкультурного технікуму Василем Івасюком, який виконував коломийки в супроводі гри кози дуди, сопілки чи дрімби. Іншим разом я познайомив його з гімназійним товаришем Дмитра Вітовського —

Дмитром Дем'янчуком (1888-1968), який був керівником Селянського робітничого союзу та редактором газети «Республіканець» (1919). Вони вели дискусії про керівників уряду ЗУНР.

В. Мороз позичав у мене книги, що були заборонені в радянські часи, зокрема твори Т. Шевченка, Б. Лепкого, А. Чайковського, історію України М. Грушевського, Д. Дорошенка, М. Аркаса, І. Крип'якевича, праці про І. Мазепу, календарі товариства «Просвіта» та інші. Деякі статті з цих видань ми перефотографували, передруковували. Також розповсюджували праці «самвидаву» серед довірених людей та давали читати найбільш надійним студентам, зокрема М. Максим'юку, М. Паньківу, П. Рогожинському та іншим.

Наприкінці липня 1965 р. до В. Мороза з Луцька приїхали знайомі студентки — Леся Ковальчук і Анатолія Панас. На вечорі в гуртожитку вони читали свої вірші разом з викладачем А. Загоруйком. Останній зауважив, що його поезію не друкують, тоді я порадив йому розповсюджувати її нелегально. Наступного дня в більш розширеному складі ми зібралися в мене, згодом поїхали з В. Морозом і його гостями на Гуцульщину. У серпні разом побували на Закарпатті і в Яремчі, де відвідали мого знайомого П. Рогожинського.

1 вересня 1965 року Валентин Мороз був заарештований. Його дружина одразу ж повідомила мені

про цю неприємну подію. Я швидко передав матеріали «самвидаву», націоналістичну символіку своїй дружині, яка понесла їх на роботу, а потім переховала в знайомих.

Мороз одержував через М. Гориня та ін. «самвидав», поширював статті М. Грушевського, І. Кошелівця «Українська література в московському зашморгу», документи Центральної Ради, статтю «З приводу процесу над Погружальським» та ін.

1.09.1965 р. заарештований і 20.01.1966 р. засуджений Луцьким обласним судом на 4 роки таборів суворого режиму «за антирадянську агітацію». Після суду однодумців В. Мороза П. Арсенича, І. Костинюка звільнили з роботи, мотивуючи тим, що не осудили його націоналістичних поглядів. Комуністу А. Загоруйку «за безпринципне ставлення до проявів націоналізму» оголошено сувору догану із занесенням у особову справу.

Партком Івано-Франківського педінституту 28 лютого 1966 р. виніс рішення «за втрату політичної пильності, яка проявилась у тому, що П.І. Арсенич попав під вплив українського буржуазного націоналіста, одержував від В. Мороза, збирав і розповсюджував ворожі антирадянські вірші і пісні, приховував його націоналістичну діяльність. За нещирість на партзборах, яка проявилась у тому, що він не все розповів про свій зв'язок з націоналістами, виключити П.І. Арсенича з рядів Комуністичної партії».

НЕЗЛАМНИЙ ЛІДЕР РУХУ ОПОРУ

В час слідства на суді в Луцьку, на зборах викладачів, на засіданні парткому педінституту більшість обвинувачень я заперечував. Підтвердив тільки зізнання самого В. Мороза, що він дав мені читати «самвидав» «з приводу процесу над Погружальським» (про спалення 1964 року українських старовинних книг, рукописів у бібліотеці Київського держуніверситету).

У В. Мороза забрали зошит з повстанськими бандерівськими піснями, передані мені студентом-заочником П. Рогожинським, вихователем дитячого санаторію в Яремчі.

Мене теж звинуватили в намаганні збирання та поширення бандерівських пісень. У своє виправдання я говорив, що просив студентів записувати пісні, але про радянських партизанів.

Протягом 1966 року окремі викладачі вишів, партійні лектори, агітатори в різних виступах, пресі засуджували націоналістичну діяльність В. Мороза, П. Арсенича та інших.

Так, у Коломийській газеті «Червоний прапор» за 12 серпня 1966 року в статті «Ніхто не забутий, ніщо не забуте» М. Титинюк з Печеніжина писав: «Я був знайомий з П. Арсеничем і В. Морозом. П. Арсенич читав антирадянську літературу, при поїздках в м. Яремче співав націоналістичні пісні, закликав студентів не вивчати радянські пісні. П. Арсенич та В. Мороз дістали по заслугі. Я ненавиджу тих, хто йшов на повідку українських буржуазних націоналістів».

В. Мороз відбував ув'язнення в Мордовії. Тут написав працю «Репортаж із заповідника ім. Берії». Пропонуємо уривок із цього твору:

«Ніщо так не сприяло пожвавленню громадського життя на Україні, як ваші репресії. Ніщо так не привернуло уваги людей до процесів українського відродження, як ваші суди. Правду кажучи, саме ці процеси показали широкій публіці, що на Україні знову ожило громадське життя. Ви хотіли сховати людей у мордовські ліси – а замість виставили на широчезну арену і їх побачив цілий світ. Більшість активістів українського відродження стали активістами якраз в атмосфері збудження, викликаного вашими репресіями. Словом, пройшло вже досить часу, щоб зрозуміти

нарешті: репресії шкодять перш за все вам. А ви все судите... Для чого? Для виконання плану? Для заспокоєння службової совісті? Щоб зігнати злість? Скоріше всього – по інерції. Ви внесли в сучасний післясталінський етап Українського відродження те, без чого він був ще незрілим і недопеченим: ви внесли елемент жертвовності. Віра виникає тоді, коли є мученики. Їх дали нам ви.»

У цій праці він головними фігурантами Українського відродження вважав І. Дзюбу, автора праці «Інтернаціоналіст чи русифікація?», Є. Сверстюка, А. Горську. У грудні 1966 р. за «самвидав» Мороз був покараний 6-ма місяцями табірної ув'язнення, а 1967 р. — переведений до Володимирівської тюрми.

1967 року його було забрано до республіканського КДБ в Києві в справі В. Чорновола, але він відмовився давати будь-які свідчення. У квітні 1969 р. його етаповано назад до Владимира-тюрми.

1.09.1969 р. звільнено по закінченню терміну покарання. І він повернувся до Івано-Франківська. Але роботи для нього не знайшлося. Навіть не дозволили, щоб художник І. Кудлак учив його різби по дереву. Тоді я звернувся до своїх друзів і зробив спроби зібрати кошти для Мороза. Незабаром я отримав анонімного листа. Всередині було написано:

«Тов. Арсенич, радимо не турбуватися про сім'ю Мороза. Звертайте більше уваги на свою сім'ю, так буде краще.»

Після одержання такого повідомлення я більше ні до кого не звертався за допомогою, а тільки до о. Василя Романюка. Коли він приніс мені значну суму грошей, я пішов у гуртожиток на вулиці Дадугіна (тепер Коновальця). Тут жив В. Мороз і я передав йому гроші. П. Валентин узяв їх і висловив бажання познайомитись особисто з благодійником. Тоді о. Романюк запросив В. Мороза та В. Чорновола приїхати в Космач на Великдень (1970) Ознайомившись із цим селом, Мороз зробив вірний висновок, що Космач — унікально обдарований дивовижною концентрацією талантів.

1.06.1970 — новий арешт, закритий судовий процес над ним із порушенням законів, а також вирок

В. Морозу — 6 років спецтюрми, 3 роки таборів особливого режиму і 5 років заслання (загалом 14 років) за тією самою ст. 62 ч. 2 КК УРСР — усе це спричинило гостру негативну реакцію в Україну й у світі. Спочатку покарання відбув у Володимирі в тюрмі, в камері з карними злочинцями, де його було поранено кримінальниками-провокаторами. На прохання В. Мороза його перевели в одиночну камеру, в якій пробув майже 2 роки. 1.07.1974 розпочав безтермінове голодування, вимагаючи переведення в табір, яке тривало три тижні. Після чого відбував ув'язнення в спільній камері. По закінченні тюремного ув'язнення перебував у таборі особливого режиму в Мордовії. Там брав участь у голодуваннях і заявах протесту в річницю репресій в Україні, вимогах надання статусу політв'язня. У квітні 1979 після п'ятимісячного голодування й під тиском світової громадськості влада обміняла В. Мороза та 4 дисидентів на 2 радянських шпигунів. Спочатку він поселився в Америці. 1979-1980 рр. працював у Гарвардському університеті. 1981 року переселився до Канади, де проживав тривалий час. Видавав журнал «Анабазис» (1980-1992 рр.). Засновник радіопрограми «Бумеранг» (Торонто).

1980-82 рр. навчався в Українському вільному університеті в Мюнхені, захистив докторську дисертацію «Етнонім «Україна» (на матеріалах дум та історичних пісень).

1991 року повернувся в Україну. 19 квітня цього ж року мною була організована зустріч Мороза з викладачами та студентами нашого інституту. 1991-93 рр. він — професор, завідувач кафедри українознавства в Українському поліграфічному інституті (Львів), з 1993 р. — професор кафедри українознавства Львівського інституту фізкультури. В. Мороз — автор близько 25 книг. Серед них «Репортаж із заповідника імені Берії» (1968), «Бумеранг/твори», «Мойсей і Датан», «Есеї, листи, документи», «Тверді мелодії» (1980), «Зелене дерево Антонича», «Лекції з історії України» (1982) та інші.

Зараз проживає у Львові.

Петро Арсенич,
доцент

ПОДІЇ

ДЛЯ ДУХОВНИХ РОЗДУМІВ

2011 рік буде оголошений в Україні роком вирішення проблем Чорнобиля

Про це заявив Президент України Віктор Янукович у інтерв'ю журналістам у Нью-Йорку 22 вересня після зустрічі з Генеральним секретарем ООН Пан Гі Муном.

“Щойно закінчилася зустріч з Генеральним секретарем ООН. Ми домовилися, що під егідою ООН в Києві буде проведена міжнародна конференція, присвячена 25-річчю проблем Чорнобильської катастрофи”, – сказав він.

Річниця Чорнобиля, зі слів Януковича, – це трагічна дата для України, тому в державі зобов'язані не тільки підводити підсумки того, що сталося, але зробити все, щоб чорнобильська територія була безпечною.

“Ми зобов'язані зробити певні кроки зараз, а 2011 рік має бути присвячений вирішенню чорнобильських проблем в Україні. Ми будемо його оголошувати саме таким роком”, – підкреслив Президент України.

Нагадаємо, що аварія на Чорнобильській станції сталася 26 квітня 1986 року. Вибухнув четвертий енергоблок. У результаті територія в радіусі 30 кілометрів зазнала радіоактивного забруднення, від якого постраждали 19 російських регіонів з територією майже 60 тис. квадратних кілометрів із населенням 2,6 мільйона людей, 46,5 тис. квадратних кілометрів території Білорусі (23% від загальної площі). Загальна площа радіаційного забруднення України становила 50 тис. квадратних кілометрів у 12 областях.

Робота станції була зупинена 5 грудня 2000 року.

Сьогодні Чорнобиль притягує до себе все більше туристів з усього світу. У 7 тис. мандрівників, які відвідали зону 2009 року, цікавість виявилася сильнішою за страх постраждати від радіації.

Іноземці, як і туристи-співвітчизники, поступово долаючи страх перед можливими залишками радіаційного забруднення, почали відвідувати Чорнобиль ще з 1990-х років. 2002-го вийшла доповідь ООН, згідно з якою в більшості місць зони відчуження відтепер можна було залишатися без особливої шкоди для організму.

3 думками про високе

Життя – це шанс. Скористайся ним.
Життя – це краса. Милуйся нею.
Життя – це насолода.
Насолоджуйся нею.
Життя – це мрія. Здійсни її.
Життя – це виклик. Прийми його.
Життя – це обов'язок. Виконай його.
Життя – це гра. Стань гравцем.
Життя – це цінність. Цінуй його.
Життя – це скарб. Бережи його.
Життя – це любов. Даруй її.
Життя – це таємниця. Розгадай її.
Життя – це обіцянка. Виконай її.
Життя – це гімн. Заспівай його.
Життя – це боротьба. Прийми її.
Життя – це пригода.

Відважся на неї.
Життя – це щастя. Заслужи його!
Людина є самолюбна, самовпевнена, егоїстична. Це не має значення – люби її!

Коли ти чиниш добро, тебе переслідуватимуть егоїстичні закиди. Це не має значення – чини добро!

Коли реалізуєш свої мрії, знайдеш фальшивих друзів і справжніх ворогів. Це не має значення – реалізуй мрії!

Добро, яке чиниш, завтра забудь. Це не має значення – чини добро!

Чесність і щирість зроблять тебе відчуженим від інших. Це не має значення – будь чесним і щирим!

Все, що ти будував роками, може завалитися в одну секунду. Це не має значення – будуй далі!

Коли допомагаєш іншим, вони не оцінять цього. Це не має значення – допомагай їм!

Дай світові все найкраще, а він відкине тебе. Це не має значення – давай йому все найкраще!

Мату МАРІЯ-ТЕРЕЗА

10 правил спілкування та взаємин з людьми

1. До кожного окремого моменту, події життя чи до людини, з котрою вас звела доля, ставтеся позитивно, милуючись неповторністю миті.
2. Частіше усміхайтесь під час спілкування. Це елементарно: щоб насуплюватися, потрібно задіяти 72 м'язи обличчя, а щоб усміхнутися – лише 14.
3. Частіше називайте співбесідника на ім'я – таке звернення приємне людям.
4. Будьте доброзичливими, не демонструйте, що людина своїми розмовами забирає ваш дорогоцінний час та відволікає від важливіших справ.
5. Кожне завдання чи спілкування виконуйте із задоволенням, працюйте так, ніби це ваше улюблене заняття і розмовляйте з кожною людиною, як з найкращим товаришем.
6. Виявляйте сердечний інтерес до інших людей.
7. Не скупіться на компліменти і будьте обережні в критичних заувагах.
8. Поважайте почуття інших людей, якщо ви не поділяєте їхньої точки зору чи політичних уподобань, не потрібно з них насміхатися чи заявляти про свої переконання безапеляційно.
9. Завжди будьте готовими до співпраці чи допомоги. Не чекайте, щоб вас просили.
10. Намагайтеся, щоб вас за жодних обставин не зраджувало почуття гумору.

Подала Віра Причак, методист відділу виховної роботи

Література, яка надійшла у фонди бібліотеки ПСИХОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

21.	88.56	25.	88я73
Г22	Гасюк, М. Б.	П 86	Психологія [Текст]: підручник / за ред. Ю.Л.Трофімова. – 6-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2008. – 560 с. – 36,00
Проективна методика та психомалюнок: теорія, практика, експериментально-математична обробка [Текст] / М. Б. Гасюк, Г. С. Шевчук. – Ів.-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 184 с. – 30,00		кіл. прим.: 13 (Рахів. – 2, КХ. – 11)	
	кіл. прим.: 1 (Філос. – 1)	26.	88я73
22.	88.37	В 54	Вітенко, І. С.
Р15	Радул, В. В.	Основи психології. Основи педагогіки [Текст]: навч.-метод. посібник / Іван Семенович Вітенко, А. С. Борисюк, Т. І. Вітенко. – Чернівці: Книги-XXI, 2009. – 200 с. – 28,00	
Дослідження особливостей самореалізації особистості [Текст]: монографія / В. В. Радул, І. П. Краснощок, І. В. Лебедик. – К.: “Імекс-ЛТД”, 2009. – 352 с. – 28,00		кіл. прим.: 2 (Рахів. – 1, КХ. – 1)	
	кіл. прим.: 1 (Філос. – 1)	27.	88.372
23.	88.3я73	A82	Аркунова, О.
П 11	Пальм, Г. А.	Психологія взаємин [Текст]: монографія / О. Аркунова. – К.: ТОВ “КММ”, 2009. – 120 с. – 20,00	
Загальна психологія [Текст]: навчальний посібник з мультимедійним курсом / Галина Аркадіївна Пальм. – Рек.МОН. – К.: ЦУЛ, 2009. – 256 с. – 18,00		кіл. прим.: 9 (КХ. – 7, Філос. – 2)	
	кіл. прим.: 1 (Філос. – 1)	28.	88.8
24.	88.4я73	З 28	Заняття психолога з малюваннями [Текст] / упоряд. Т. Гончаренко. – К.: ВД “Шкільного світу”. Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с. – (Ба-ка “Шкільного світу”). – 10,00
П32	Пілецька, Л. С.	кіл. прим.: 1 (Педагог. – 1)	
Психологія бізнесу [Текст]: довідково-методичний посібник / Л. С. Пілецька. – Ів.-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 136 с. – 11,00			
	кіл. прим.: 1 (Філос. – 1)		

(продовження дивіться в наступних номерах або на сайті <http://lib.pu.if.ua>)

До уваги користувачів Наукової бібліотеки! Інформацію про нові надходження літератури у фонди бібліотеки можна отримати на сайті Наукової бібліотеки lib.pu.if.ua в розділі «Нові надходження (книги)». Інформація поновлюється щоквартально. Ласкаво просимо на сайт Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

В ОБ'ЄКТИВІ

До 8-ліття з дня створення кафедри академічного інструментального виконавства

Музичний ренесанс 90-х років ХХ століття сколихнув усіх: музикознавців, дослідників минулих епох, композиторів, виконавців і, нарешті, велику слухачську аудиторію, яка все більше виявляє зацікавленість до старовинної та сучасної музики. Це стало своєрідною вимогою дня, що і спонукало до створення в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника в червні 2002 року кафедри інструментально-виконавського мистецтва (завідувач кафедри, доктор мистецтвознавства, професор Петро Круль), яка є продовженням славних традицій Галичини і, зокрема, Прикарпаття в галузі професійної мистецької школи виконавської майстерності, що зобов'язала б талановиту молодь до активної й наполегливої творчої праці, удосконалення своїх природних обдарувань, набуття професіоналізму.

Наукова діяльність кафедри ґрунтується в проекції комплексної теми «Проблеми координації українського і світового досвіду інструментально-виконавського мистецтва: специфіка національного», практичне втілення якої виражене в проведенні наукових конференцій викладачів, аспірантів університету, Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Музичне виконавство України: регіональні та інтегративні аспекти», «Культуротворча парадигма українського націєтворення».

За вказаний період викладачами опубліковано 4 монографії (проф. П. Круль), навчальний підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтва ІV рівня акредитації (проф. П. Круль), 15 навчальних та методичних посібників (доц. Ю. Волощук, доц. І. Таран, доц. Л. Опарик, доц. О. Бахталовська, доц. О. Мельник, ст. викладач С. Єднак).

На конкурсах, що проходили під егідою Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури України, студенти кафедри досягли певних успіхів: «Всеукраїнський відкритий конкурс молодих виконавців (ансамблі) на духових та ударних інструментах ім. В'ячеслава Старченка» (Рівне), лауреати конкурсу: Ю. Буляк, (флейта, клас викл. В. Шевельова), С. Шовгенюк (кларнет, клас доц. О. Мельника), квартет саксофоністів «Джаз-класик» (керівник доц. О. Мельник), гран-прі С. Бойко (труба, клас доц. М. Міцней), Міжнародний конкурс виконавства на мідних духових та ударних інструментах ім. С. Ганича (Львів), лауреати С. Гук (тромбон), В. Босович (труба, клас (нині покойного) доцента В. Садикова). Більше 20 лауреатів класу доцента О. Мельника на Міжнародному дитячо-юнацькому мистецькому конкурсі «Срібний дзвін» (Ужгород), Міжнародному конкурсі виконавців на духових інструментах (Чернівці), Міжнародному конкурсі молодих виконавців на дерев'яних духових інструментах ім. Дмитра Біди (Львів), Міжнародному конкурсі

виконавців «Сельмер-Париж в Україні», Міжнародному фестивалі академічної та сучасної музики «Фарботони» (Канів). Лауреати ІІІ Міжнародного фестивалю «Зелені свята на Гуцульщині» та VIII Міжнародного конкурсу «Моцартіні» (Італія), художній керівник – ст. викл. Р. Шиптур, диригент – доц. М. Міцней.

Кафедра тісно співпрацює в Україні з Академією мистецтв України, Національною музичною академією України ім. П.І. Чайковського, Одеською державною музичною академією ім. А. Нежданової, Харківським державним університетом мистецтв ім. І. Котляревського та навчальними закладами і мистецькими установами Італії, Бельгії, Греції, Швеції, Росії що знайшло своє відображення в проведеннях майстер-класів, наукових творчих диспутів, конференцій та публікацій у збірниках наукових праць «Українське мистецтвознавство»,

«Українське музикознавство», «Виконавське музикознавство».

За період діяльності кафедри для закладів культури та освіти підготовлено 33 спеціалісти та 25 магістрів зі спеціальності «Музичне мистецтво» (оркестрові, струнні, духові та ударні інструменти), які працюють артистами професійних оркестрових колективів України та зарубіжжя, викладачами навчальних закладів України різних рівнів акредитації.

Творча і наукова діяльність кафедри ґрунтується в проекції комплексної теми «Проблеми координації українського і світового досвіду інструментально-

виконавського мистецтва: специфіка національного».

Одним з важливих її сегментів є міжнародне співробітництво, що виражається в запрошенні провідних учених, відомих виконавців і педагогів далекого та близького зарубіжжя. Науковий керівник теми – завідувач кафедри, доктор мистецтвознавства, професор Петро Круль.

Нещодавно гостями концертної зали Інституту мистецтв стали відомий композитор Пер Арвідссон Бреммерс та кларнетист Давід Амбруш.

Директор музичного коледжу в м. Гьотеборг, композитор Пер Арвідссон Бреммерс, який є автором творів «Амоге replased» для симфонічного оркестру; «Мінливість» для флейти і фортепіано; «Крапля» – п'єса для електроакустичних інструментів; «Чотириох п'єс» для кларнета, присвячених Давіду Амбрушу; «Чотириох Кероуак – хайкис» для меццо-сопрано, кларнета і фортепіано, які виконуються вперше; «Пісні без слів» для кларнета та гітари, створеної на основі румунського пісенного фольклору, зібраного Давідом Амбрушом.

У репертуарі доцента музичного коледжу м. Гьотеборга кларнетиста Давіда Амбруша твори відомих композиторів В. Моцарта, Карла Вебера, Леопольда Шпора, Кароля Курпінського, Францішека Крамаржа, Карла Стаміца, Аарона Копленда, а також сонати Брамса, Сен-Санса, Хіндемита Оннегера, Лютославського, Пендеревського. Гастролював з концертними програмами в Румунії, Угорщині, США, Німеччині, Польщі, Італії, Португалії, Азорських островах, Норвегії, Іспанії, Андорі, Тунісі, Йорданії.

У подарункові гостям зі Швеції від господарів цього дійства прозвучала «Фантазія для скрипки» у виконанні Петра Терпелюка (солістка Ірина Яцушак, концертмейстер Лілія Прибильська).

Презентація мистецтва гостей вдалася на славу!

**Юрій Волощук,
заступник директора
Інституту мистецтв**

НОВА ЕРА РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКИ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

За матеріалами Всеукраїнського студентського форуму представників наукових шкіл вищих навчальних закладів України.

Стратегічним резервом розвитку держави, суспільства, економіки і багатовимірним полем інтеграції України у європейську та світову спільноту є успішне функціонування національної системи освіти.

Науково-дослідна робота студентів відіграє важливу роль у забезпеченні належної якості підготовки фахівців для галузі фізичного виховання і спорту, сприяючи більш поглибленому вивченню теоретичних і практичних дисциплін, розширенню професійної підготовки студентів і оволодінню дослідницькими навичками.

Значним кроком уперед у розвитку студентської науки стало проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук.

Конкурс з фізичного виховання і спорту проводиться з метою формування ефективного комунікативного простору між представниками студентських наукових товариств, обміну досвідом роботи в різних напрямках, а також об'єднання зусиль заради подальшого розвитку сучасної спортивної науки.

Відповідно до наказу МОН України з 2009 по 2011 р. конкурс проводиться факультетом фізичного виховання і спорту на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Він відбувся 29-31 березня і був присвячений актуальним питанням сучасних наукових досліджень у галузі фізичної культури. В цьому конкурсі взяли участь 57 студентів з 37 вишів України (представники кращих наукових шкіл Бердянська, Вінниці, Дніпропетровська, Запоріжжя, Івано-Франківська, Києва, Луганська, Луцька, Львова, Одеси, Сум, Тернополя, Харкова, Черкас, Чернівців

та інших).

На урочистій церемонії відкриття з вітальним словом виступили проректор з наукової роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника професор Іван Миронюк, декан факультету фізичного виховання і спорту, професор Микола Соля, завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, професор Богдан Мицкан, які відзначили надзвичайну важливість подібних форумів та актуальність питань, що є на порядку денному в даній галузі.

Організація конкурсу передбачала

роботу трьох секцій: напрямок фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, олімпійський і професійний спорт та фізична реабілітація. На секційних засіданнях представники кожного вищого навчального закладу виступали з презентаціями про власні наукові здобутки, особливості організації наукових досліджень.

Кваліфіковане журі, до складу якого увійшли провідні науковці в галузі фізичного виховання і спорту з усіх регіонів України, достойно оцінили теоретичні та творчі здібності студентів.

За підсумками роботи конкурсу нагороджено переможців і призерів, обговорено перспективи розвитку й пріоритетні напрямки наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті, а також шляхи підвищення рівня підготовки молодих науковців. Важливою темою для обговорення був сучасний стан студентської науки та її фінансування.

Авторів кращих наукових робіт і кваліфіковане журі конкурсу відзначено сувенірними подарунками від керівництва університету та книгою "Олімпійська енциклопедія" від головного управління в справах сім'ї, молоді та спорту Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

Серед переможців представники Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту, Харківської академії дизайну і мистецтв, Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди, Харківської державної академії фізичної культури, Луганського національного університету ім. Т. Шевченка, Тернопільського національного універ-

ситету ім. В. Гнатюка, Національного університету фізичного виховання і спорту України, Львівського державного університету фізичної культури.

Студенти факультету фізичного виховання і спорту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника достойно представили свої наукові здобутки на конкурсі: I місце – Т. Тягур – студент 4 курсу спеціальності фізична реабілітація – «Застосування Nordic walking при комплексній реабілітації хворих на метаболічний синдром» – науковий керівник к.м.н., доцент Е. Лапковський; II місце – В. Альберт – студент 5 курсу, магістр (секція фізична культура, фізичне виховання різних груп населення) – «Мотиваційна спрямованість підлітків засобами фізичного виховання» – к.психол.н., доцент О.Фотуйма; II місце – І. Гиря – студентка 5 курсу, магістр (секція Олімпійський і професійний спорт) – «Удосконалення тренувального процесу гімнасток на початковому етапі підготовки» – к.пед.н., доцент Ю.Беляк.

Феєричний концерт, підготовлений учасниками студентського клубу дозволив під керівництвом Г. Якимів, завершив роботу студентського наукового форуму.

Під час перебування в Івано-Франківську учасники конференції ознайомилися з красою мальовничого Прикарпаття, відвідали визначні місця.

Всеукраїнський форум представників студентських наукових шкіл навчальних закладів став особливою подією в житті студентів.

Проведення такого роду заходів сприяє розвитку більш тісної міжвишівської співпраці. Вирішення питань, обговорених на конференції, сприятиме розвитку студентської науки, що в подальшому обов'язково призведе до підсилення наукового-педагогічного потенціалу галузі фізичного виховання і спорту.

**С. Курилюк,
заступник декана факультету
фізичного виховання і спорту**

НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ

Свято вишиванок у Коломийському інституті

Ми – українці. Ми повинні повернутися до власної тисячолітньої історії й перед обличчям майбутнього зберегти культурну спадщину нашої молоді держави – історичне минуле з його культурою й добрими традиціями, батьківську віру, обряди, відтворити народні школи, не дати загинути нашій неповторній пісні, колоритним

традиційним візерункам, старожитнім промислам. Ці завдання повинні стати для нас основними.

Український народ належить до найбільш культурно розвинених народів світу. Свої природні здібності українці виявили в народному килимарстві, гончарстві, писанкарстві, кераміці, архітектурі, ткацтві та вишивці, малярстві.

Традиційно в Коломийському інституті перед Великоднем під керівництвом заступника директора з навчально-виховної роботи Г. Микитюк проходить виставка творів декоративно-прикладного мистецтва з родинних колекцій студентів і викладачів закладу. До заходу, зокрема, долучилися студенти 2–3 курсів і викладачі Н. Мочернюк, О. Антонюк, С. Дорундяк, О. Поясик, Г. Микитюк.

Цього року презентували вишиванки (40–60-річної давності), рушники, одному з яких 100 років, серветки, пішви на

подушки, гуцульські та покутські ясики. До Великодньої тематики приурочені вітальні листівки, писанки, рушнички на пасхальні кошики.

О. Поясик

Творимо високе

«Дивовижний світ, створений людиною». Під такою назвою 19 квітня в мистецькій галереї наукової бібліотеки розпочалася виставка робіт декоративно-прикладного мистецтва. На ній представлені вироби з бісеру та вишивки. Пропонуємо короткі відомості про авторів робіт.

ного університету імені Василя Стефаника.

Перша персональна виставка відбулася 2006 року. Колекція нараховує більше 30 робіт. Їх тематика різноманітна: натюрморти, пейзажі, релігійні теми. Роботи знаходяться в приватних колекціях як в Україні, так і за кордоном.

Ірина Струннікова (вишивка)

Пенсіонерка. Народилася в м. Ульяновськ (Росія). Освіта середня спеціальна, вихователь дитячих закладів.

З дитинства захоплювалася живописом. Із задоволенням розглядала картини в художніх галереях, музеях, збирала репродукції полотен відомих художників.

Працюючи в садках, вишивала хрестиком та гладдю серветки, рушники, одяг для ляльок. Вперше вишила картину Сальвадора Далі «Силует біля вікна». Її витвори не схожі на звичайні вишивки. Вона береться за складні роботи – вишиває копії всесвітньо відомих полотен. Серед її доробку вишиті фрагменти картин Рембрандта, Рафаеля, Далі, Мікеланджело, Ван Дейка та інших. І це не повний перелік її вишиття.

Сьогодні колекція І. Струннікової нараховує більше 50 робіт, які знаходяться в приватних колекціях як в Україні, так і за її межами.

Марія Іванців (вироби з бісеру)

Студентка I курсу Інституту мистецтв,

Людмила Кузюк (вишивка)

Працює в Науковій бібліотеці університету.

Народилася в с. Комарів Галицького району Івано-Франківської області.

2003 року закінчила Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за спеціальністю «Психолог».

З 2007 року працює в Науковій бібліотеці Прикарпатського національ-

спеціальність «Декоративно-прикладне мистецтво», спеціалізується за фахом «Етнодизайн предметного середовища і художніх виробів»

Брала участь у загальних обласних виставках декоративно-ужиткового мистецтва. 2008 року зайняла II місце, 2009 року – III місце.

Лілія Кобелинець (вироби з бісеру)

Старший викладач кафедри декоративно-прикладного мистецтва Інституту мистецтв ПНУ.

Юлія Гомеляк

НАЙБІЛЬШЕ ХРИСТИЯНСЬКЕ СВЯТО

Великдень

Кожна людина протягом усього свого життя свято береже в пам'яті найсвітліші спогади дитинства. Хтось загадує замишок рідної домівки, хтось — веселкове намисто живих квітів, що цвітуть на батьківському подвір'ї. А найбільше западають у душу споконвічні традиції наших батьків, що передаються з покоління в покоління. Це святкування Квітної неділі та Великодня.

Традиційно в суботу заготовляли вербові гілочки, а в неділю приносили їх до церкви. Повернувшись додому, батьки освяченими гілочками верби торкалися дітей, рідних, близьких, знайомих, приказуючи:

Не я б'ю — верба б'є!

За тиждень — Великдень.

Вважалося, що освячені гілочки верби містять у собі чародійну силу. Торкаючись нею своїх рідних і близьких, кожен врів, що в такий спосіб відганяє від людини все зло, що може спіткати її протягом цілого року. Посвячену вербу зберігали цілий рік у надійному місці, за образом, а влітку, коли збиралися на бурю, вербові гілочки виносили на подвір'я, щоб відвернути стихію. Освяченою вербою навесні виганяли вперше худобу на пасовисько.

Великдень споконвіку вважається найбільшим християнським святом. Тепер це народне свято, що прославляє Воскресіння Сина Божого як торжества добра над злом.

Великий це день, бо Воскрес Ісус Христос. І люди дуже радіють цьому. Великодні свята вважаються найвеселішими і найрадіснішими весняними урочистостями, тому люди готувалися до них з великою увагою і чекали з трепетом. До свята прибирали в хатах, на подвір'ї, вигрібали в садках суху траву та опале листя, підмітали подвір'я, шили новий одяг. І земля прибирається до свята — усе навкруги зеленіє, цвіте.

До Великодня готувалися довго і старанно, адже йому передував Великий піст, що тривав сім тижнів. У цей час справжні християни повинні були замислитися над своїм життям, покаятися у вчинених гріхах і постаратися направити життя. Не годилося в цей час справляти веселих забав, а треба було дотримуватися посту, відвідувати церковні відправи, исповідатися, приступити до Святого Причастя, щоб уже з чистою совістю святкувати Воскресіння Христове. До Чистого четверга кожна господиня мала побілити хату, все випрати, помити, прибрати. Ввечері йшли до церкви на «Страсті».

У Великодню п'ятницю нічого не робили. У цей день замовкали церковні дзвони. Люди дотримувалися суворого посту, нічого не їли аж до Великоднього сніданку. В цей день християни збиралися в церкві з Плащаницею, на якій зображено розп'яття Ісуса Христа, тричі обходили церкву, а потім встановлювали її перед іконостасом напроти «райських» дверей. Тоді дзвони замовкали. Натомість паламар «калатав» у дерев'яні калаталки. Усі люди від церковного порогу до Плащаниці підходили на колінах, били поклони, доторкалися священного місця розп'яття Ісуса Христа та цілували.

У суботу розписували галузки, писанки, а також накладали до освячення в спеціальній кошк, виготовлений із вербової лози, паску, очищені від шкаралупи варені яйця, сир, хрін, сіль, кільце ковбаси, шинку, масло. І все це накривали новеньким вишитим рушником, а також у кошк клали свічку. Перед тим, як іти до церкви святити паску, вдягали найкращий одяг. Чоловіки і жінки вбиралися у вишиті сорочки. Люди стояли навколо церкви у два ряди, бо в один не вміщалися. Тим часом у церкві правилася Служба Божа. На святкових різнобарвних

кошиках рядочком горіли свічки, кожен кошк був гарно прикрашений, обкладений по краю різнобарвними писанками. Але найкращою була та велика, пухка паска. І враз (після триденного мовчання) весело задзвонили на дзвіниці всі дзвони. На поклик дзвону послішають усі на церковне подвір'я. У храмі залагає тиша. Відчиняються царські ворота, погойдуються хоругви. Процесія і священник зупиняються у дверях. Священик усіх вітає: «Христос Воскрес! Воістину Воскрес!»

Під супровід церковних дзвонів церковна процесія тричі обходить святій храм. І в ці неповторні хвилини того райського видовища здається, що весь Божий світ, живі та мертві спільно й радісно торжествують, бо Воскрес Спаситель наш — Ісус. Священик кропить свяченою водою все, що принесли люди. Кропить і промовляє: «Христос Воскрес!». І кожному, хто прийшов на цю святкову трапезу, хотілося, щоб хоч крапелька свяченої води впала і йому на обличчя, бо тоді весь рік буде для нього щасливий. Дітлахів священик теж не обминав, кропив їх свяченою водою. Освятивши паски, усі послішали додому, щоб сповістити про велику радість.

У народі вірили в те, що хто помре цього дня — потрапить простісенько до раю і буде щасливий, позаяк ворота до небесного царства відчинені. Повернувшись зі свяченим до своїх домівок, ставши з кошком на порозі, тричі промовляли: «Христос Воскрес!» А вся сім'я хором відповідала: «Воістину Воскрес!»

Стіл накривали білим вишитим обрусом. Святковий стіл заставляли найліпшими найдками, посередині клали паску, біля неї запалювали свічку. Вся родина, помолившись, промовляла разом: «Аби ми дочекали й на другий рік святого Воскресіння». Сідали за стіл. Газда або газдиня бере свячене яйце, нарізає його на шматочки для кожного за столом і при цьому промовляє: «Дай нам, Боже, в щасті й при здоров'ї святу паску сложити, на другий рік Воскресіння діждатись і рік від року, доки

Бог призначив віку. Христос Воскрес!». Усі відповідали: «Воістину Воскрес!». І починали снідати.

Після закінчення Великоднього сніданку всі збиралися на церковному подвір'ї. Хлопці йшли до дзвіниці, аби задзвонити. На Великдень цілий день не вгавав церковний дзвін. Протягом трьох днів свят усім парафіянам дозволялося дзвонити в церковні дзвони. Вони мають у собі Божу силу, бо засвідчують славу Богові і заохочують людей до молитви. Дзвони ніби кажуть нам: «Ми скликаємо живих, оплакуємо померлих, відвертаємо громи, звеличуємо свята, будимо байдужих, розганяємо вітри». А також хлопці і дівчата довкола церкви водили гаївки, дарували рідним та знайомим писанки, галузки. Такий дарунок є виявом симпатії та прихильності. А ще він означає, що всі образи, які мали місце протягом року, слід великодушно забути. Галунку або писанку дарують дівчині — як побажання краси, а дівчина дарує хлопцеві — як вияв любові. Порівняння чиєїсь краси з писанкою було найвищою похвалою. Не прийняти в дарунок від когось писанку або галунку означає дуже образити того, хто її дарує. З давніх-давен вірили, що писанка має магичну силу, приносить усім добро, щастя, достаток, захищає людину від усього злого. Освячену писанку клали до першої

купелі немовляти, щоб воно зросло в силі, приорували в полі, щоб ліпше родило жито-пшениця. У Великодні дні відвідують цвинтарі, щоб помолитися за померлих родичів, близьких, друзів. Приносять сюди галузки, які залишають на гробі.

Наближається до нас свято, якого чекають і дорослі, і малі, свято Великого Воскресіння — Великдень. Тож зустрічаймо це свято з чистою совістю, добрими ділами. Усе залежить від нас: які будуть вчинки нашого земного життя, такою буде і наша вічність — щаслива або нещаслива. Тому творімо добро і уникаймо зла.

Будьмо духовно багатими!

Христос воскрес! Воскресне Україна!
Володимир Перцович

Засновник видання - Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор - член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан Остафійчук**)

Коректор: **Любов Максимів**
Верстка і дизайн: **Ігор Луца**

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ

Редактор - кандидат філологічних наук
Любомир Кліщ

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції